

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

Αἱ πρῶται ἐντυπώσεις. — Ἱατρικαὶ συμβουλαί. —
'Επανάστασις ἐν Ἀθήναις. — Ἀλεξανδριναὶ νύκτες. —
Λοταρτζῆδες καὶ μικρέμποροι — Τὸ Ράμιλι.

Φίλιππε μου Σκόκε

ὍΤΑΝ ἔλαβα πρὸ ὀλίγου τὴν φιλόφρονα πρόσκλησίν σου νὰ συνεισφέρω καὶ ἐγὼ πάλιν, μετὰ τριετῆ ἀπουσίαν, τὸν πνευματικόν μου ὁβολὸν εἰς τὸ κοσμαγάπητον Ἡμερολόγιόν σου, δὲν εὐρέθην εἰς χαμμίαν δυσκολίαν διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ θέματος. Τριετὴς διαμονὴ ἐν Αἰγύπτῳ ἐπλήρωσε τὸ πορτοφόλι μου ἀπὸ . . . σημειώσεις, καὶ εἰς αὐτὰς κατέφυγα μὲ τὴν ἰδιαιτέραν ἐκείνῃ συμπάθειαν τὴν ὁποίαν μοῦ ἐμπνέει ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν φιλόξενον ἐκείνον τόπον εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ὁποίου τόσας ὀφείλω εὐαρέστους ἀναμνήσεις. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι κανεὶς μεταβαίνων εἰς τὴν Αἴγυπτον

δὲν πηγαίνει μὲ τὸν σκοπὸν νὰ πληρώσῃ τὸ πορτοφόλι του μόνον μὲ σημειώσεις, διὰ τὰ δύσκολα ὅμως χρόνια εἰς τὰ ὁποῖα ζῶμεν, εὐτυχὲς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔστω καὶ μόνον αὐτὰς θὰ κατορθώσῃ ν' ἀποφέρῃ.

* *

Ὅταν ὁ χαμαρότος τοῦ ἀτμοπλοίου «Ταουφίκ Ρεμπάνι» τὸ

ὅποιον μὲ ἔφερεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἦλθε νὰ μ' ἐξυπνήσῃ τὴν πέμπτην ὥραν τῆς πρωίας, ἀναγγέλλων μοι ὅτι πλησιάζομεν, συνεπλήρουν ὥρατον ὄνειρον διὰ τὴν πόλιν ἐκείνην. Τὴν εἶχα φαντασθῇ μεγάλην, ὥραιαν, μὲ μίαν μαρμαρίνην εὐρυτάτην προκυμαίαν—εἰς τὴν ὁποίαν μάλιστα θὰ ἐγίνετο καὶ περίπατος—στολισμένην μὲ ἀγάλματα καὶ πολύφωτα, μὲ ὅσιν εὐθυμον καὶ πολυάνθρωπον. Ὅ,τι εἶχα ἀποφέρῃ ἀπὸ τὰς ἀναγνώσεις μου περὶ μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν πόλεων, ὅ,τι εἶχεν ἀπομείνῃ ἀπὸ προσωπικὰς μου ἐντυπώσεις, συνεχέετο εἰς τὴν φαντασίαν μου καὶ παρῆγε μίαν Ἀλεξάνδρειαν πρωτοφανοῦς ὠραιότητος, μοναδικοῦ κάλλους.

Ὅταν ὅμως ἀνῆλθον εἰς τὸ κατὰστροφμα τοῦ ἀτμοπλοίου βραδέως εἰσερχομένου εἰς τὸν ἀβαθὴ καὶ ἐπικίνδυνον ἐκείνον λιμένα, ὅλα μου τὰ ὄνειρα καὶ τῆς φαντασίας μου τὰ γεννήματα κατέρρευσαν διὰ μιᾶς.

Ἀριστερᾷ, εἰς τὴν ἄκραν τοῦ χαμηλοῦ λιμένος, ὕψονται ὠχρά, ἀρρωστημένα, τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ρὰς ἐλ-Τίν ἢ θερινὴ διαμονὴ τοῦ Κεδίβου, ἀνάκτορα ἔχοντα ἐξωτερικὸν στρατῶνος ἢ τὸ πολὺ νοσοκομεῖον. Δεξιᾷ ἐκτείνεται ἐπὶ μακρὸν αὐχμηρὰ ἢ παραλία τοῦ Γκαμπάρυ, τῆς ὁποίας οἱ μῦλοι, μελανόπτεροι καὶ ἄσχημοι, γυρίζουν βραδείως, μὲ κάποιαν μελαγχολικὴν ὀκνηρίαν, τὰς πτέρυγας των εἰς τὸ καυστικὸν φύσημα τοῦ πρωϊνοῦ ἀνέμου. Ἐν τῷ μεταξὺ μακρὰ σειρὰ ἀποθηκῶν, σωροὶ ξύλων καὶ στίβοι οὐρανογείτονες ἀνθρώπων, ποῦ καὶ που πελώρια ἡμικεῖρα ἡμιεἰρειπωμένα ὁ κ' ἐλλαί — οἰκίαι δηλαδὴ μεγάλαι μὲ πέντε ἢ ἑξ ὀρόφους — καὶ αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῶν ἀπαισίης θεᾶς ἀραβικῶν συνοικιῶν· ἄνωθεν δὲ ὅλου αὐτοῦ τοῦ σωροῦ, ἡχιστα διαθέτοντος ὑπὲρ τῆς πόλεως τὸ βλέμμα, μόνον οἱ λευκοὶ ὑπερύψηλοι μιναρέδες τῶν τζαμιῶν, προδίδουσι χάριν τινὰ εἰς τὴν μελαγχολικὴν αὐτὴν σκηνογραφίαν. Προκυμαίαν μάτην θ' ἀναζητήσῃ ὁ ἐπισκέπτης, κίνησιν πρὸς τὸν λιμένα οὐδεμίαν θὰ εὔρῃ. Μόνον μακρὰν ἀόριστος βόμβος ἀνερχόμενος πρὸς τὰ ὕψη προαγγέλλει τὴν ὑπαρξιν πόλεως μεγάλης καὶ πολυανθρώπου.

Οἱ φίλοι οἵτινες ἔρχονται νὰ ὑποδεχθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου τὸν ξένον συμπληροῦσι τὴν δυσθυμίαν τὴν γεννηθεῖσαν εἰς τὴν ψυχὴν του ἀπὸ τὴν πρώτην θεάν τοῦ λιμένος. Δωδεκάς ἱατρικῶν συμβουλῶν καταπίπτει ῥαγδαίως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του.

— Ὡραῖος ὁ τόπος μας ἀλλὰ νὰ φυλάγῃσαι! . . .

— Νὰ μὴν πίνῃς ποτὰ! . . .

— Οὔτε νὰ καπνίζῃς. . . .

— Νὰ κἀνῃς ψυχρολουσία . . . Σωτήριον!

— Νὰ μὴ βγαίνῃς τὴν νύχτα ἔξω.

— Οὔτε τὸ βράδυ.

— Γὰρ νὰ εἶσαι ἀσφαλέστερος μὴ βγίνῃς οὔτε τὴν ἡμέρα.

Πρὸς στιγμὴν ὑποθέτεις ὅτι ἐξέρχεται ἀπὸ νοσοκομεῖον καὶ ὑφίστασαι τὴν τελευταίαν ἐφοδὸν τῶν ἐσωτερικῶν ἱατρῶν. Τὸ εἶδος τοῦ ἀσκητικοῦ βίου τὸν ὁποῖον σοῦ συνιστοῦν σὲ τρομάζει καὶ ἐνῶ ἐκεῖνοι ἐξακολουθοῦν

— Ἡ ὑγρασία . . .

— Τὰ χαμψίνα . . .

— Τὸ σκότι . . .

— Ὁ κίτρινος πυρετός, δοκιμάζεις πολλὴν ὄρεξιν νὰ ἐπιστρέψῃς μὲ τὸ αὐτὸ βαπόρι εἰς τὰς Ἀθήνας. Εὐτυχῶς ὁμως πολυάνθρωπα στίφη λεμβούχων, ἀχθοφόρων, διερμηνέων ξενοδοχείων, ἐνσκήψαντα ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου σοῦ ἀφαιροῦν καὶ τὴν τελευταίαν αὐτὴν ἐλπίδα.

Αἰγύπτιοι μελαψοί, Σουδανοὶ ἐβενόχρους, εὐρωπαῖοι ξανθοκόκκινοι σὲ περιστοιχίζουσιν· αἱ κραυγαὶ τῶν «Μουσιου» «Κύριε» «Σινιόρε» «Γιαχαβάκα» πλημμυροῦν τὰ ὦτα σου, ἐνῶ αἱ ἀποσκευαὶ σου εὐρίσκονται διεσπαρμέναι εἰς δύο τρεῖς λέμβους καὶ σὺ ἀκατασχέτως ὠθούμενος φέρεσαι εἰς τὸ τελωνεῖον.

*
* *

Τὸ φοβερὸν αὐτὸ δι' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου κατάστημα, δὲν ἔχει σχεδὸν τίποτε τὸ ἐνοχλητικὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ὅλη ἡ προσοχὴ τῶν ὑπαλλήλων τείνει εἰς τὴν ἀνακάλυψιν χασίς, τοῦ ὁποῖου ἡ εἰσαγωγὴ ἀπαγορεύεται αὐστηρότατα. Διὰ τοὺς ταξιδιώτας ὁμως τοὺς μὴ παρέχοντας ὑπονοίας λαθρεμπορῶν ἡ ἐξέτασις περιορίζεται εἰς ἓν ἐπιπόλαιον βλέμμα ἐπὶ τῶν ἀποσκευῶν.

Φθάνων εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν ἔφερα μαζί μου δύο κιβώτια πλήρη βιβλίων. Ὁ ὑπάλληλος μὲ παρετήρησεν ἔκπληκτος· ἄνθρωποι τοιαύτας φέροντες ἀποσκευὰς δὲν εἶναι συχνοὶ εἰς τὸ κατάστημα ἐκεῖνο.

— Ὅλα αὐτὰ βιβλία εἶναι; μὲ ἠρώτησε γαλλιστί. Ἄ, δάσκαλος θὰ εἶσαι.

Διεμαρτυρήθην. Εἶμαι δημοσιογράφος καὶ ἔρχομαι ἀπὸ τὰς Ἀθήνας. Εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος μου ἡ ἀπορία τοῦ ὑπαλλήλου ἐφάνη διαλυθεῖσα, ὥς νὰ ἦτο φυσικώτατον ἄνθρωπος ἐρχόμενος ἀπὸ τὸν φτωχότοπον αὐτὸν μόνον βιβλία νὰ φέρῃ, καὶ ἐμειδίασεν εἰρωνικῶς.

— Κατάλαβα, μοῦ εἶπε· φεύγεις καὶ σὺ τὰς σφαγὰς;

— Τὰς σφαγὰς; . . .

— Μὰ δὲν ἔγινε λοιπὸν ἐπανάστασις στὰς Ἀθήνας; Μοῦ εἶπαν

ὅτι ἓνας ὑπουργός σας ἤθελε νὰ ἐνεχυριάσῃ τὴν πόλιν γιὰ νὰ ῥῶγῃ δάνειον καὶ ἔγεινε ἐπανάστασις.

Τὸν ἐβεβαίωσα ὅτι τίποτε τοιοῦτον δὲν εἶχε συμβῆ· ἀπλούστατα μία συνήθης κυβερνητικὴ μεταβολή, ἡσυχωτάτῃ καὶ ἀναίμακτος, ὡς πάντοτε. Ἀργότερα Κερκυραῖος δικηγόρος μοῦ ἐζήτησε περὶ τῶν Ἀθηνῶν πληροφορίας, τὰς ὁποίας μόνον περὶ Ἀβυσσηνίας ἤμποροῦσε κανεῖς νὰ ζητήσῃ· ἄλλοτε δὲ ἔγκριτος δημοσιογράφος, πολὺ ἐδυσκολεύετο νὰ πεισθῇ ὅτι αἱ Ἀθῆναι ἦσαν πράγματι μεταβεβλημένα ἀπὸ τὸ 1856 ὅπου τὰς εἶχεν ἀφήσῃ.

* *
*

Ἡ σημερινὴ κατάστασις τῆς Ἀλεξανδρείας ὀφείλεται ἰδίως εἰς δύο ἄνδρας, τὸν Ἰσμαὴλ πασσᾶν, τὸν μυθικὸν αὐτὸν ἡγεμόνα ὁ ὁποῖος ἔκαμε τὰς συνοικίας τῶν Ἀραβικῶν πόλεων διὰ νὰ τὰς κάμῃ Εὐρωπαϊκάς. καὶ τὸν Ἀραβὴν ὁ ὁποῖος ἔγεινεν ἡ αἰτία νὰ βομβαρδισθῇ ἡ πόλις ἀπὸ τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ ν' ἀναχτισθῇ Εὐρωπαϊκὴ. Ἐκ τῶν δύο αὐτῶν ἀνδρῶν ὁ εἰς κοιμᾶται ἡσυχος εἰς τὸ τέμενος Εὐ-Ριφάϋ τοῦ Καίρου παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς μεγάλης μητρὸς του, ὁ δὲ ἕτερος ζῇ ἐξόριστος εἰς τὴν Κεϋλάνην.

Εἰς περιγραφὴν τῆς πόλεως δὲν σκέπτομαι νὰ εἰσέλθω. Πόλις κατὰ τὸ ἥμισυ Ἀραβικὴ καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ Εὐρωπαϊκὴ, ὅπου ἡ ὠραία πλατεία τῶν προξένων μόλις ἀπέχει δύο λεπτὰ τῆς ὥρας ἀπὸ τὴν συνοικίαν τοῦ Λαμπὰν καὶ τῆς Γκινένας, δύο συνοικιῶν ἐντελῶς Ἀραβικῶν, περιέχει πληθυσμὸν ἐπίσης διάφορον, Συρίους, Αἰγυπτίους, Ἑλληνας, Εὐρωπαίους καὶ Ἑβραίους, ὅλους αὐτοὺς ζῶντας ἐν ὁμονοίᾳ καὶ μόνον κρυφὰ καὶ λεληθότως ἐργαζομένους πῶς ὁ εἰς νὰ καταφάγῃ τὸν ἄλλον ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς ὑπάρξεως.

Μεθ' ὅλον ὅμως αὐτὸν τὸν πολυθρόνον κόσμον ἡ Ἀλεξάνδρεια σχεδὸν δὲν ἔχει κατὰ τὸ ἰδιαιτέρως χαρακτηρίζον αὐτὴν στερεῖται, ἡμπορεῖ νὰ εἴπῃ τις, τελείως *couleur locale*.

Τὸ βράδυ βράδυ ὅμως καὶ ἰδίως τὸ καλοκαῖρι, εἰς τὰς κεντρικὰς πλατείας καὶ τὰ καφενεῖα καὶ τὰ ζυθοπωλεῖα ἐκτυλίσσεται μία πραγματικῶς ὠραία κίνησις καὶ ζωή. Ἐκχύνονται ἐκεῖ κατὰ στίφῃ πολυάριθμοι *λοταρτζήδες* πάσης προελεύσεως Ἑλληνες, Σαμλῆδες, Ἀράπηδες, φέροντες κάθε ἓνας ὑπὸ τὴν μασχάλην διάφορα ἀντικείμενα προκλητικά, ἄλλοι μαγαζάκια ἐλόκληρα πολυτελείας, μὲ μυρωδιάς, μανδηλάκια, μεταξωτὰ τῆς Κίνας, ἄλλοι σῦκα τοῦ Σίδι-Γκιάμπερ, ἄλλοι ὠρολόγια καὶ ἀλυσίδες, ἄλλοι πελωρίους ἀστακοὺς ἢ ψάρια φρεσκότατα καὶ ὅλοι αὐτοὶ μὲ μίαν ἀπαραίτητον σακκοῦλαν εἰς τὴν τσέπην περιέχουσιν στρυμμένα χαρτάκια μὲ τοὺς ἀριθμούς, καὶ πολιορκοῦν τὰ τρα-

πεζάκια, καὶ ἐξυμνοῦν εἰς ὅλας τὰς γλώσσας τοῦ κόσμου τὰ πράγματά των. Μοῦ ἔτυχε καὶ τενεκέδες τοῦ ποτίσματος νὰ ἰδῶ καὶ ἄλλα οὐχὶ πολὺ εὖφημα ἄγγεῖα νὰ παίζωνται τοιοιυτοτρόπως εἰς τὴν λοταρίαν, ἀνθρώπους δὲ νὰ χάνωσι μέχρι δύο καὶ τριῶν ταλλήρων χωρὶς νὰ κατορθώσουν νὰ πάρουν τοῦ λοταρτζῆ ἐν ἅπῳ τὰ ἄγγεῖα αὐτὰ ἀξίας ἡμίσεως φράγκου. Οἱ λοταρτζῆδες αὐτοὶ εἶναι ὠργανωμένοι εἰς σῶμα ἰσχυρὸν καὶ ἐπικίνδυνον· ὁ γράφων τὰς γραμμὰς αὐτὰς κατόπιν ἐλαφρᾶς ἐντυπώσεώς του δημοσιευθείσης εἰς ἐγχωρίους ἐφημερίδας ἤνοιξε κάποτε λογαριασμοὺς μαζῇ των καὶ τῷ ἐδόθη ἡ δυσάρεστος εὐκαιρία νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν δυνάμιν των.

Μαζῇ δὲ μὲ τοὺς λοταρτζῆδες αὐτοὺς περιτριγυρίζουν τὰ τραπεζάκια ἰσάριθμα στίφη μικρεμπόρων πλανοδίων, οἱ ὅποιοι φέρουν ἀνάλογα πράγματα μαζῇ των, κινεζάκια, ἐβαντάλιας, μανδῆλια, σκεύη καὶ ὑφάσματα Ἰαπωνικά, ὡς καὶ πανιὰ ἐγχώρια μὲ τὰ ὅποια ἰδίως ἐνθυμοῦμαι τυλυγμένον ἓνα γέροντα ἰθαγενῆ πατριαρχικῆς μορφῆς καὶ διερχόμενον ἀπὸ τραπεζάκι εἰς τραπεζάκι, περίλυπος διότι οὐδὲ ἓνα πῆχυν ὑφάσματος δὲν ἤμπορούσε νὰ πωλήσῃ.

Ἐννοεῖται ὅτι τὸ εὐχολον αὐτὸ ἐμπόριον εἰς τὰς ὁδοὺς ἐλκύει πρὸ πάντων τοὺς ξένους, οἱ ὅποιοι εὐρίσκοντες ἐκεῖ ἐνώπιόν των πράγματα διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τῶν νόποιων θὰ τοῖς ἐχρειάζετο εἰδικὴ ἐκστρατεία ἀνὰ τὰ καταστήματα τῆς πόλεως, ἀγοράζουσιν ὅ,τι τοῖς τύχῃ καὶ εἰς ὅσα τοῖς δοθῇ. Ἐνθυμοῦμαι μάλιστα ἰδιαιτέρως εὐγενῆ ἐκ Ζακύνθου δέσποιναν παρεπιδημοῦσαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μὲ πόσον ἐνθουσιασμὸν ἐφορτώνετο κάθε βράδῳ κινέζους καὶ κινέζας, καὶ ὀμβρέλλας ἰαπωνικὰς καὶ σκεύη καὶ ἐταζέρας, καὶ πόσους ὑπολογισμοὺς ἔκαμνε περὶ τοῦ τί θὰ πληρώσῃ εἰς τὸ τελωνεῖον Πειραιῶς, ὅταν θὰ μετέφερεν εἰς τὴν Ζάκυνθον τὰς Σινοῖαπωνικὰς της κατακτήσεις.

* *

*

Ἀξίζουσιν ἐδῶ ὀλίγας γραμμὰς αἱ νύκτες τοῦ χειμῶνος, αἱ γλυκύταται αὐταὶ νύκτες, μὲ τὸν καθαρῶτατον οὐρανὸν—σπανίως τὸν καλύπτουν σύννεφα—καὶ τὴν δροσερὰν ἀτμοσφαῖραν. Τὰς περισσοτέρας τῶν νυκτῶν αὐτῶν ἤμπορεῖ κανεὶς ν' ἀπολαύσῃ εἰς τὸ ὑπαιθρον, χωρὶς οὐδὲ τὰ ἐνδύματά του νὰ βαρύνῃ· ἤμποροῦν δὲ νὰ συγκριθοῦν μᾶλλον μὲ τὰς ὡραίας μας φθινοπωρινὰς νύκτας.

Εἰς τὰ σπήτια—καὶ ἐννοῶ τὰ ἰδικὰ μας τὰ Ἑλληνικὰ σπήτια—θελκτικὴ συντροφιά σχηματίζεται κάθε βράδῳ καὶ ὁ ξένος ὁ ὅποιος ἔρχεται ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, εἰς τὴν θερμὴν φιλοξενίαν τῶν

Ἀλεξανδρινῶν εὐρίσκει τὴν ἀνακούφισιν ἀπὸ τὴν ἰδέαν ὅτι εἶναι μακρὰν τῆς πατρίδος του. Κοινωνία ἀνεπτυγμένη, εὐφυής, πολυγλωσσος, ἰδίως ὁμως περιποιητικὴ καὶ φιλόξενος, ἀποτελεῖ δευτέραν πατρίδα διὰ τὸν ξένον.

Αἱ δημόσιαι ὁμως διασκεδάσεις τοῦ χειμῶνος οὔτε ζωηραὶ οὔτε πολλαὶ εἶναι. Τὸν περασμένον χειμῶνα εἰς τὸ θέατρον Ζιζίνια μὲ ὅλην τὴν ἐκ δισχιλίων λιρῶν ἐπιχορήγησιν εἶχεν ἔλθῃ θίασος μελοδραμαϊκός, τοῦ ὁποίου τὰ κυριώτερα πρόσωπα εἶχον εἰς διάφορα εὐρωπαϊκὰ θεάτρα . . . συριχθῇ, μολονότι δὲ ὑπεσχέθη νὰ ἐκτελέσῃ ὅλα τὰ νεώτερα μελοδράματα περὶ τὰ ὁποῖα ἔγινε μέγας θόρυβος, ἤρχισε μὲ τὸν Ριγολέττον καὶ κατέληξε μὲ τὴν Τραβιάταν.

Ὑπάρχει δὲ καὶ φιλολογικὸς σύλλογος Ἀθηναίων συντηρούμενος πρὸ πάντων ἀπὸ τὸν θερμὸν ζῆλον ὀλίγων ἀνδρῶν τῆς διεθνoῦς κοινωνίας, ἐν οἷς οἱ ἡμέτεροι κ. Γούσιος, διευθυντὴς τῆς Ἀγγλοαγιοπυπτικῆς τραπέζης, καὶ Παλαιολόγος Γεωργίου, γυμνασιάρχης. Εἰς ἐν ἀνάγνωσμα τοῦ συλλόγου τούτου παρέστην καὶ ἐγώ. Τὸ θέμα ἦτο λίαν ἐνδιαφέρον· ἡ μικρὰ ὁμως αἵθουσα εἶχεν ἀπομείνῃ κατὰ τὰ τρία τέταρτα κενὴ καὶ ἐκ τῶν παρισταμένων δὲ ὀλίγοι προσεῖχον εἰς τὸν ὁμιλοῦντα, ἐνῶ ἀκριβῶς ἀπέναντί μου μία δεσποινὶς φιλοτίμως κατεγίνετο νὰ ἐξυπνᾷ τὸν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀποκοιμώμενον πατέρα της.

*
* *

Οἱ εὐτυχεῖς τῆς Ἀλεξανδρείας κάτοικοι, εὐθὺς μόλις τὸ θέρος προαγγελθῇ διὰ τῶν χαμψιγίων, τῶν προσκυνητῶν, καὶ τῶν μέτρων κατὰ τῆς χολέρας, τρέπονται οἰκογενειακῶς πρὸς τὴν Εὐρώπην, κατάμεστα δὲ ἀναχωροῦσι καθ' ἐκάστην τὰ ἀτμόπλοια διὰ Πειραιᾶ, Κωνσταντινούπολιν καὶ Μασσαλίαν. Δυστυχῶς ὁμως ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Ἀλεξανδρείας δὲν εἶναι εὐτυχεῖς, οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι νὰ μεταναστεύσωσιν ἀναγκάζονται νὰ καταφύγουν εἰς τὴν ἐξοχὴν τῆς Ἀλεξανδρείας, τὸ περίφημον Ράμλι.

Τὸ Ράμλι εἶναι le point de depart τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ ἐγωῖσμοῦ. Θ' ἀκούσῃτε νὰ σᾶς τὸ παραβάλουν πρὸς ἄποιαν ἐξοχὴν τῆς Βουδαπέστης πρὸς μίαν παραλίαν τῆς Βρεττάνης, πρὸς μίαν γωνίαν τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως, πρὸς τὸν γραφικώτατον τέλος ὄρμον τοῦ Φαλήρου. Ὁ γράφων τὰς γραμμὰς αὐτὰς δὲν ἔσχε τὸ εὐτύχημα νὰ ἴδῃ τὴν Βρεττάνην καὶ τὴν Βουδαπέστην, εἶναι ὁμως ἀπὸ τοὺς θαυμαστὰς τοῦ μοναδικoῦ μας Φαλήρου καὶ πολὺν ἐπὶ τριετίαν κατέβαλεν ἀγῶνα διὰ νὰ μὴ ἐκραγῇ ὁσάκις σύγκρισις τοιαύτη ἐγίνετο ἐνώπιόν του. Ἄς προσπαθῇσωμεν ὁμως νὰ δώσωμεν μίαν ἰδέαν αὐτοῦ.

Εἰς μίαν ἀκτὴν τοῦ Ραμλίου — τὴν τοῦ Ἀγίου Στεφάνου — οὔτε τὴν ὠραιότεραν οὔτε τὴν γραφικωτέραν, ἐξελέγη γεωμετρικῶς τετράγωνος χῶρος τριακοσίων ἢ πεντακοσίων μέτρων. Ὁ χῶρος οὗτος περιεκλείσθη ὡς θηριοτροφεῖον ἀπὸ τῶν δύο μὲν μερῶν διὰ πανυψήλων τοίχων ἀποκλειόντων πᾶσαν θέαν καὶ ἀπὸ τοῦ τρίτου διὰ κιγκλίδων. Ἐμπρός, ἐκεῖ ὅπου τὸ κῦμα ἐκσπᾶται εἰς τὴν ἀκτὴν, ἐκτίσθη ὑψηλὴ προκυμαία, ὡς νὰ ἔμελλον νὰ γίνωνται ἐκφορτώσεις ἐμπορευμάτων, οὕτω δὲ ὁ ἐπιθυμῶν νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὴν θάλασσαν, νὰ πατήσῃ ὀλίγον τὴν ἄμμου, νὰ ἴδῃ τὸ κῦμα ἐκπνέον πρὸ τῶν ποδῶν του, δὲν δύναται δυστυχῶς νὰ πληρώσῃ τὸν πόθον του.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ τετραγώνου τούτου κλωβίου ἐκτίσθη ἄκομφον κτίριον, βαρύτατον, μὲ παράθυρα μικρὰ ὡς τρύπες περιστερῶνος, τὸ καζίνο τοῦ Ἀγίου Στεφάνου, πρὸ αὐτοῦ δὲ γίνεται ὁ περίπατος. Οἱ περιπατῆται μὴ δυνάμενοι νὰ εὐχαριστηθῶσι διὰ τῆς θέας τοῦ οὐρανοῦ τὸν ὅποιον ἐμποδίζουν ψιάθαι καὶ λινოსκεπάσματα, προφυλάσσοντα ἀπὸ τῆς ὑγρασίας, οὐδὲ ἀπὸ τὰ πέραξ τὰ ὅποια κρύπτουν οἱ τοῖχοι καὶ αἱ κιγκλίδες, καταγίνονται νὰ κυττάζουσι ὁ εἰς τὸν ἄλλον καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴν των διασκέδασιν.

*
* *

Ἡ εἰκὼν τὴν ὁποίαν ἐν σπουδῇ ἐσχεδίασα εἰς τὰς σελίδας αὐτὰς ἐλλειπεστάτῃ θὰ ἦτο ἂν ἔλειπαν ὀλίγαι λέξεις περὶ τοῦ ὠραίου φύλου τῆς διεθνοῦς πόλεως. Τῷ ὄντι σπανίως ἀντιπροσωπεύεται τοῦτο ὑπὸ τόσων καλλονῶν. Ἡ ὑγρασία τῆς ἀτμοσφαίρας ἀπαλύνει τὸ δέρμα καὶ ἡ θερμότης ἀναπτύσσει τὸν κορμὸν τοιούτοτρόπως δὲ αἱ γυναῖκες τῆς Ἀλεξανδρείας κατὰ τὸ πλεῖστον παρουσιάζουσι σῶμα πραγματικῆς Καρυάτιδος καὶ δέρμα εὐχρουν καὶ λεῖον ὡς κηρίνης κούκλας.

Καὶ αἱ γυναῖκες τῶν ἰθαγενῶν διακρίνονται διὰ τὴν ἀγαλματώδη καλλονὴν τοῦ σώματος. Ὑψηλαί, εὐσωμοί, μελαχροίνοι — ὅχι ὅμως καὶ μαῦραι ὡς ἐδῶ νομίζεται — ἔχουσι πρὸ πάντων θαυμασίους κορμούς· ἡ παρέλασις των δὲ τὸ βράδυ, ὅταν ἐπιστρέφουσι ἀπὸ τὰ σφαγεῖα φέρουσαι εἰς τὴν κεφαλὴν δύο καὶ τρία ἄρνία ἢ ἡμισυ βοῦν, ἀφίνει ἐκπλήκτους τοὺς Ἀγγλοὺς, οἱ ὅποιοι μὲ τὸ στόμα ὀρθάνοικτον θαυμάζουσι τὰ ὠραῖα ἐκεῖνα στήθη καὶ τοὺς εὐρεῖς καὶ κανονικοὺς ὤμους.

Ἀλλὰ — εἰς αὐτὸ τὸ κεφάλαιον δὲν ἐπεθύμουν νὰ ὑπῆρχεν αὐτὸ τὸ ἀλλὰ — δυστυχῶς ὁ πολιτισμὸς ὁ κακῶς ἐνοούμενος πολιτισμὸς πρὸ πάντων ἐπὶ τῆς γυναικὸς ἔσχε φοβεράν ἐπίδρασιν. Ἡ φυσικὴ

ἀφέλεια ὑπὸ τὴν φοβερὰν τοῦ ἐπιρροὴν ἀπέπτῃ καὶ σχολαστικοὶ κανόνες τοῦ τὰ κτ περισφίγγουν τὸ πνεῦμα στενότερον ἢ ὅσον ὁ στηθόδεσμος τὸν κορμὸν, τοιοῦτοτρόπως δὲ ἀπὸ τὴν γυναῖκα, τὴν ὡραίαν ἀναμφισβητήτως γυναῖκα, τὴν ὁμιλοῦσαν τρεῖς καὶ τέσσαρας γλώσσας καὶ κλειδοκυβαλίζουσιν ὅχι πλέον διλετταντικῶς ἀλλὰ τεχνικώτατα, καὶ χορεύουσιν ὡς νύμφην, λείπει ἡ ἔμφυτος τοῦ φύλου τῆς ἀφέλεια, ἡ χαρκτηροῖζουσα τὴν γυναῖκα.

Διὰ τοῦτο ἂν ἔξαφνα ἐν μέσῳ ὅλης αὐτῆς τῆς καταθλιπτικῆς ἐθιμοτυπίας καὶ τῆς σχολαστικῶς βασανιζομένης καλλονῆς, ἀπαντήσετε καμμίαν πεταχτὴν γάριν, καμμίαν διαβολικὴν μικροεμπορίαν, ἂν ἐν μέσῳ χειμάρρου ὁμιλίας εἰς γλώσσας κατ' εὐθεῖαν δανεισμένας ἀπὸ τοῦ λεξικόν τοῦ πύργου τῆς Βαβέλ, πλήξη τὰ ὦτά σας γυναικεῖα ὁμιλία, πολὺ ἐλαφρά, πολὺ κοῦφος, ἐγκυκλοπαιδική, ὁμιλοῦσα μὲ τὴν αὐτὴν ἀσυνειδησίαν περὶ ὅλων, ὀλίγον ἐγωῖστική, πολὺ ὅμως εὐχάριστος, θὰ πληροφορηθῆτε ὅτι ἡ ὁμιλοῦσα εἶναι ξένη ἀκόμη, μὴ ἐγκλιματισθεῖσα, ἀδιαφοροῦσα διὰ τὰς ἀριστοκρατικὰς τῆς περγαμηνάς, καμμία χρυσαλλίς, τῆς ὁποίας τὸν πατέρα ἢ τὸν σύζυγον εἰλκυσεν ἐκεῖ ἡ λάμψις τῆς Γῆς αὐτῆς τῆς Ἐπαγγελίας.

Ἐν τούτοις ὑποθέτω ὅτι κατάχρησιν ἤδη ἔκαμα τῆς φιλοξενίας, τὴν ὁποίαν μοι παρέχει τὸ Ἡμερολόγιον καὶ σπεύδω νὰ περᾶσω τὰς ἐντυπώσεις μου, συνιστῶν αὐτὰς εἰς τὴν ἐπιείκειαν τῆς φιλοξένου καὶ εὐγενοῦς κοινωνίας, εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὁποίας ἐπὶ τριετίαν ἔζησα, καὶ τοῦ ὡραίου τοῦ φύλου, τὰ προτερήματα τοῦ ὁποίου—ἔστω καὶ μὲ ἐν ἁλλὰ—τόσον μὲ κατέθελξαν.

Ἀθήναι : Ἰούnius 1896.

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ Κυρία εἶνε ἐπίτοχος. Καὶ ὁ σύζυγός της πρὸς τὸν μικρὸν Νῆκον :

- Ἡ μαμᾶ θὰ σοῦ κάμῃ μεθαύριον ἓνα δῶρον : ἓνα ἀδελφὸν ἢ μίαν ἀδελφήν, τί προτιμᾷς ;
- Καλλίτερα νὰ μου κάμῃ ἓνα γαῖδουράκι.